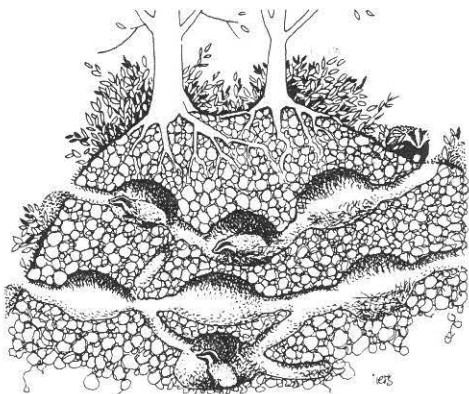

DE DAS, een beschermd dier

De Das, *Meles meles* L., is een schemer- en nachtdier. Bovendien zijn dassen vrij schuw. Bij een nachtelijke ontmoeting met dit dier hoor je een eigenaardig grommend geluid. Het kan een uiting van schrik zijn. In 1962 startte het Rijksinstituut voor Natuurbeheer een studie betreffende de leefwijze van de das, o.m. omdat van jagerszijde werd gesteld dat een bepaald jachtveld door een dassenplaag met totale ondergang zou worden bedreigd. De beweerde dassenplaag bleek volkomen onjuist te zijn. De waargenomen schade, het decimeren van het fazanten- en het konijnenbestand, kan niet op rekening van de Das geschreven worden. Faecesonderzoek leverde het bewijs. In mestmonsters — ruim 1200 — werd zevenmaal de resten van de fazant aangetroffen en nog geen vijftien procent bevatte de restanten van konijnen. Het onderzoek te velde toonde bovendien nog aan, dat de Das de door myxomatose aangetaste konijnen wegnam. Daarmee is aangetoond, dat de Das een aaseter kan zijn. Zijn eigenlijk menu ziet er echter geheel anders uit. Zijn leefwijze verklaart dit.

De Das, zoals wij die kennen, is een marterachtig dier. Het komt in bijna heel Europa voor, de poolstreek uitgezonderd. Verder is hij aanwezig in grote delen van Azië, tot in Japan toe. Het is een vrij groot dier, het haalt een lengte van een meter, bij een gewicht van 10 tot 20 kg. De lange, slanke kop is opvallend zwart-wit gestreept; de buikzijde is geheel zwart. De vacht is hoofdzakelijk samengesteld uit lange, harde dekharen; er is maar weinig wolhaar. Dassen zijn uitgesproken sociaal levende dieren. Hun vaste woonplaatsen zijn de zogenaamde dassenburchten. Zo'n dassenburcht is op heel bijzondere wijze tot stand gekomen. Om een of andere reden verlaat een jonge volwassen Das soms het ouderlijk huis, om zelfstandig te wonen en een gezin te stichten. Hij moet daartoe een hol graven, waarin het veilig en droog is en bovendien dicht gelegen bij een geschikt voedselterrein. Welnu, zulke plaatsen zijn er te vinden. Een opgestuwde zandrug, zoals we die ook in ons land hebben, in alle oostelijke en zuidelijke provincies, is dan uitermate geschikt, mits die zandrug met bomen begroeid is, en er in de omgeving laagland ligt, waar voldoende gras

Dassenburcht.

groeit. U begrijpt dat bijvoorbeeld Midden-Limburg, de Maasvallei in Brabant, het Rijk van Nijmegen, maar ook Gaasterland in Friesland zeer geëigende plaatsen voor vestiging zijn. In verbazend snel tempo graaft de Das met behulp van zijn korte, maar sterke poten een gang en hol in de zandheuvel. Het hol krijgt naderhand een uitbreiding met slaapruimten, door gangen verbonden, voorzien van diverse uitgangen. Het verwerkte zand is opgehoopt en naderhand met braam, brandnetel en andere bosplanten begroeid. Er is een dassenburcht ontstaan, want het eerste dassengezin leeft na enkele jaren samen met de nakomelingen van kinderen en kleinkinderen. Talloze geslachten maken gebruik van een en dezelfde burcht. Er zijn burchten bekend, die eeuwenoud zijn.

Kenmerken van de burcht zijn: orde en netheid. Een groot deel van de winter moeten dassen vele uren achtereen in hun burcht doorbrengen. Toch zijn de slaap- en woonruimten uitermate schoon. Zelfs wordt de bodembedekking, bestaande uit mossen, grassen en andere gedroogde planten, op een heldere zonnedag buiten de burcht gelucht!

Het komt voor dat een vos op het idee komt, onderdak te zoeken in een deel van het gangenstelsel van de burcht. Zonder morren wordt dat toegestaan. Een prettige medebewoner is de vos niet. Hij is niet zindelijk, omdat zijn prooi in het hol opgegeten wordt en restanten vaak overblijven. Nog onaangenamer wordt het, wanneer achtervolgende jagers de vos uit zijn onderkomen verdrijven, door de burcht te vernielen. Dat is in ons land geen strafbaar feit: de burcht is niet beschermd, de Das wel.

De Das is een alleseter. Op zijn menu komen voor: **insekten, muizen**, jonge konijnen, zieke konijnen, haver en maiskorrels, appels, peren en eikels. Dit zijn zogenaamde toetjes. Het hoofdvoedsel bestaat uit regenwormen. Daarom moeten de burchten bij graslanden liggen. Het voedsel wordt in de nachtelijke uren gezocht. Daarbij loopt de Das langs vaste routes. In ongeschonden gebieden met complete burchten zijn die paden soms eeuwenoud. De burchten zijn onderling er eveneens mee verbonden.

Het is duidelijk dat ruilverkaveling, wegaanleg en ontgrondingen funest voor het leven van de Das zijn. Zonder burcht kan de Das niet leven. De minister van Landbouw en de staatssecretaris van CRM hebben op vragen van kamerleden toegegeven dat vijftig procent van het totale Nederlandse dassenbestand in gevaar is.

Door ondertekening en ratificering van het Verdrag van Bern, 19 september 1979, is onze regering verplicht de Das te beschermen.

P. van Zalinge

Tekening: Piers Hayman.